

19.87x25.29	1/2	עמוד 39	צוות של נו	19/03/2018	62808717-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

משמעות ה"שיבה" למדינת ישראל

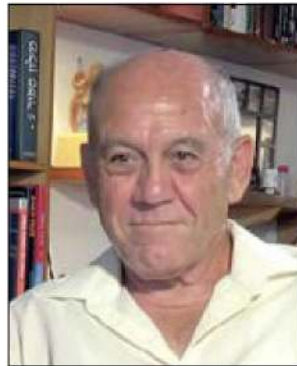
לשתי מדינות עצמאיות - מדינה יהודית ומדינה ערבית. בנוסף על כך, ברגע שהעולם הבין את מה שאירע לעם היהודי לאחר השואה, החל הלובי היהודי ברחבי העולם לפעול ולהיפגש עם שועי העולם במגמה להבהיר את חשיבות השבתה של המולדת לעם היהודי. תוך כדי האירועים הוקם כוח מגן בארץ, שכלל את הפלמ"ח, ההגנה והמחתרות. כך התגבשה בתודעת מנהיגי האומות ההבנה שהעם היהודי מסוגל להגן על עצמו באמצעות כוח מגן. נראה שגם עייפותם של הבריטים מהמנדט על ארץ ישראל, ובקשתם מהאונ"ס להחזיר את המנדט לאחר שהייה בארץ של שלושים שנה תרמו לזיזון הקמתה של מדינה יהודית בארץ ישראל."

הבורא מצווה את אברהם, העברי הראשון: "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" (בראשית י"ג, ו"ז). משמעות הדברים: הבטחת הבורא לאברהם, אבי האומה העברית, שארץ ישראל היא ירושה לנו עד עולם

מאת: הרב חניאל פרבר

תא"ל יצחק ארד (צילום: אהוד אמיר, ויקיפדיה)

תא"ל אברהם אלמוג

הרב מרדכי דוד נויגרשל

הרב מאיר הירשמן (צילום: ברלה שינר, col)

נפתלי צבי יהודה בולין (הנצי"ב) בספרו "העמק דבר" על התורה, בפירושו לעניין ההליכה לארכה ולרחבה של ארץ ישראל, גורס כי "פעולת ההילוך עד מקום ראות עיניו היא אות לקניין". אותה הבטחה מלווה את עם ישראל לאורך הדורות. מימושה בא לידי ביטוי לפני שבעים שנים, בעת הכרזת המדינה בה' באייר התש"ח (15.4.1948). ביום גדול זה, הכריזה מועצת העם בראשות דוד בן גוריון על הקמתה של מדינת ישראל שתהווה בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל.

אתגרים רבים עמדו בפני מנהיגי המדינה הצעירה שזה עתה הוקמה: קליטת עלייה, בניית משק כלכלי, הנחלת השפה, יצירת תרבות ישראלית חדשה, הקמת צבא עברי והגנה על גבולות המדינה. יום ההולדת השבעים מהווה הזדמנות לשאול: מהם ההישגים שממלאים אותנו גאווה במיוחד? מה הם ההישגים שבונים המדינה לא חזו כלל? מה טרם הושג ומה נדרש לעשות? אנו נתייחס לשאלות העוסקות במהותה של המדינה טרם הקמתה, בשיחה עם שני חברי "צוות": תא"ל **יצחק (טולקה) ארד**, לשעבר קצין חינוך ראשי וי"ר יד ושם במשך שנים רבות ותא"ל **אברהם אלמוג**, בעל עיטור העוז ומג"ד 184 במלחמת יום הכיפורים (הגדוד המעוטר ביותר).

כן שילבנו בשיחה שניים ממובילי דעת הקהל במגזר החרדי: הרב **מרדכי דוד נויגרשל**, יו"ר ארגון "יהדות בזווית שונה" והרב **מאיר הירשמן**, עורך ראשי בפרויקט "אוצר מפרשי התורה".

מה היו הגורמים להקמתה של מדינת ישראל?

תא"ל יצחק ארד: "הציונות, התנועה הלאומית של העם היהודי, ידעה לקום בתקופה היסטורית מתאימה, להפוך את השאיפה של העם היהודי לחזרה לציון (התפילה): בשנה הבאה בירושלים הבנויה, לתנועה אידיאולוגית ופוליטית והניחה את היסודות להקמתה של מדינת ישראל.

השואה ולקחייה המידיים, גרמו לך ששארית הפליטה לא רצתה לבנות את חייה מחדש על חורבות העולם שנחרב ופתחה במאבק,

גם בדרכי הבריחה וההעפלה, להקמתה של מדינת ישראל. מאבק זה איחד את העם היהודי כולו. השואה ומאבק שורדי השואה והיישוב בארץ, העיקו על מצפון מדינות העולם, והדבר הוביל להחלטת האו"ם מה-29 בנובמבר 1947, על הקמת מדינה יהודית.

ההנהגה הציונית בראשותו של דוד בן גוריון ידעה ברגע הגורלי והמכריע להצהיר על הקמתה של מדינת ישראל והכינה את כוחה הצבאי, את ההגנה והפלמ"ח, להכניע את ההתנגדות של ערביי ארץ ישראל ולהדוף את פלישת מדינות ערב ב-15 במאי 1948."

תא"ל אברהם אלמוג: "מבחינה היסטורית, התגבשות עם ישראל הייתה לאורך הגלות הארוכה. לאחר אלפיים שנות גלות, שבה היינו בבחינת עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים - ואחרי מלחמת העולם השנייה שהביאה את השואה האיומה שבה הושמד למעלה משליש מהעם היהודי - היה זה רק טבעי שאומות העולם יסיכמו לתת חלקת ארץ לעם היהודי. זאת, כתוצאה מההחלטה של האומות המאוחדות בה הוחלט על חלוקתה של ארץ ישראל

הרב מרדכי דוד נויגרשל: "הנסיבות ההיסטוריות וצירופי הדברים שיצרו את הזדמנות להקמת המדינה - הזדמנות שנוצלה עד תום - ידועים ואינם נתונים לחילוקי דעות. אולי להבדלי הדגשות: העליות לארץ ישראל; עליית תלמידי הבעל שם טוב; עליית תלמידי הגר"א; עליית תלמידי החתם סופר. היציאה מן המקומות הקלאסיים של היישוב הישן - ירושלים שבין החומות, טבריה צפת וחברון, שכונות כמו נחלת שבעה, שערי חסד ומאה שערים. התיישבויות כמו ראש פינה ופתח תקוה, גדרה ומזכרת בתיה - כולן היו יוזמה וביצוע של אנשים יראי אלוקים. בעקבות אלה, באו גם העליות האחרות ולאחר מכן העליות של מוסד עלייה ב'. כל אלה יצרו תשתית בארץ ישראל, שבלעדיה אין להעלות על הדעת את ההתפתחות בהמשך.

כמובן שהחורבן הגדול של יהדות אירופה ורגשות האשמה של האומות שהבינו שלא עשו כמעט מאומה להגן על היהודים ולמנוע את השמדתם, יצרו אווירה שאפשרה את קבלת ההחלטות שהביאו להקמת מדינת ישראל. כמובן, מעבר לכל ההסברים, רואים מהלך אלוקי המוביל את עמו חזרה לארץ מכורתו. וכבר אמר המשגיח הזקן הרב שלמה וולבה, שאחד הדברים המשמעותיים שקרו עם הקמת מדינת ישראל ושיבת היהודים לארצם - זו

19.76x25.72	2/2	עמוד 40	צויות של נ	19/03/2018	62808718-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

המכה האנושה שקיבלה התיאולוגיה הנוצרית: הנצרות העולמית טענה כי המושג "ישראל" הוא מעין "גביע נודד", וכשעם ישראל לא קיבל את משיחם, המירם הקדוש ברוך הוא באומה אחרת. ומעתה הם (האומה האחרת) ישראל ולכן הם אלה שיזכו לארץ ישראל וכפי שכתב כריסטופר טומס במאה הרביעית לספירה: "האלוקים לא יניח לעם ישראל לחזור לארץ ישראל או לבנות את ירושלים".

דם יהודי נשפך כמים במהלך ההיסטוריה על-ידי הנוצרים שראו בכך חובה דתית, בין השאר במסגרת מסעות הצלב, בהם נתנו עיניהם בארץ ישראל ושמרו פניהם לכבשה. **עתה שבים יהודים לארץ ישראל ונבואתה של הנצרות - שהייתה אכן פינה במשנתה - התפוררה**, והנצרות העולמית במבוכה רבתי...".

הרב מאיר הירשמן: "על פניו לזהותי כבן לקהילה החרדית, לא אמורה להיות השלכה על האופן בו אני רואה את התהליכים שהביאו להקמת מדינת ישראל.

כמו בכל שאלה מסוג זה ייתכנו, כמובן, הבדלי התייחסות באשר לאיזה משקל יש לתת לכל אירוע. בגדול, עליות הלאומיות והתפשטותה והמצב הירוד של היהודים ברוב מקומות מושבותיהם בגלות אירופה - הם שהביאו להבשלת רעיון הציונות אצל הרצל, ולקבלתו בקרב חלקים נרחבים בעם ישראל. הידרדרות המצב בעקבות שלל גורמים שבמרכזם הנאציזם ועליית היטלר לשלטון, החישה את תהליך ההפנמה כי מקומו של העם היהודי במדינה משלו, במולדתו ההיסטורית, אליה ערג במשך קרוב אלפיים שנות גלות. השואה האיומה הזרימה מאות אלפי פליטים לישראל, למרות כל המכשולים. היא גרמה לאומות העולם החופשי - שמצפונן העיק עליהם בעקבות מה שנתפס כהפקרת יהודי אירופה לגורלם האכזר - לתמוך מדינית וכלכלית במדינה החדשה".

- מה המדינה נתנה לך?

תא"ל יצחק ארד: "השאיפה להקמת מדינה יהודית נתנה לי בתום השואה בה איבדתי את הוריי ומשפחתי - ואחרי שלוש שנים בהן אחזתי נשק ונלחמתי בגרמנים - את הרצון והתקווה להמשיך את חיי ולצאת, גם בדרכי הבריחה וההעפלה, כדי להגיע לישראל ולהשתתף בהקמתה של המדינה. ואכן כלוחם הפלמ"ח זכיתי להגשים שאיפה זו.

המדינה איפשרה לי לשרת בצה"ל ולתרום לביטחונה במשך קרוב ל-25 שנה, וכן, לשרת למעלה משני עשורים בתפקיד יושב ראש "יד ושם" להנצחת זכר השואה. כהיסטוריון עסקתי במחקר ופרסום פרקים חשובים בתולדות השואה, בהם השואה בשטחי ברית המועצות ופולין.

המדינה איפשרה לי, יחד עם רעייתי מיכל ז"ל ובמהלך 67 שנות נישואין, להקים משפחה ענפה ובה 3 ילדים, 11 נכדים ו-8 נינים. כמו כן, איפשרה לי המדינה לראות בגאווה את הישגיה במשך 70 שנה, שאין להם אח ורע בעולם - בתחומי המדע, התעשייה, החקלאות, העוצמה הטכנולוגית והצבאית.

אך בגילי, כש-91 שנים מאחוריי, אני צופה בדאגה על אירועים והתפתחויות במדינתנו: הפילוג העדתי והקיצוניות הדתית שגורמים להתרחקות חלקים גדולים מהעם היהודי בעולם ממדינתנו, העדר מנהיגות וחזון לאן היא מובילה אותנו, גזענות ואיבוד ערכים אנושיים. אך למרות הכול 'יצח ישראל לא ישקר'".

תא"ל אברהם אלמוג: "גדלתי עד גיל שבע בפלסטינה תחת המנדט הבריטי. **המדינה נתנה לי עצמאות, אנו יכולים להחליט מה יהיה גורלנו ולא אחרים יחליטו בשמנו**. חונכתי במשפחה שחמישה מבניה ונבנותיה היו לוחמים במלחמת העצמאות. אחותי גרציה הרוש הי"ד הייתה החיילת הצעירה ביותר שנפלה במלחמות ישראל עד היום, בגיל 16. אחות שנייה שלי, הייתה מרותקת להר הצופים עד הסכם הפסקת האש ביולי '49. שני אחים שלי הלכו לשבי בירדן כלוחמים בעיר העתיקה, אח נוסף היה מנהל עבודה במפעל שבנה את הסנדוויצ'ים מדימיט, שהיו אמצעי לחמה

באותם הזמנים, ושניים מאחיי היו חיילים בצבא הבריטי. גדלתי במשפחה לוחמת שהקריבה למען המדינה שבדרך, ובשבילי זה היה מובן מאליו שאני ממשיך את המסורת המשפחתית. לכן שירתתי 27 שנים בצבא הקבע וכעת אני מוצא לנכון לומר שהמדינה נתנה לי עצמאות - להיות בן חורין".

הרב מרדכי דוד נויגרשל: "לא נעמוד על אותם דברים שכל מדינה נותנת לאזרחיה, וכמובן גם מדינת ישראל נותנת לאזרחיה שלה. אבל מדינת ישראל מאפשרת ליהודים לחיות בארץ ישראל, לקיים מצוות התלויות בארץ ולקיים מצוות בארץ ישראל (וידועים דברי הרמב"ן על הייחוד של קיום המצוות, גם כאלו שאינן תלויות בארץ, בארץ ישראל). ומעל הכול - ללמוד תורה בארץ ישראל, שהרי אין תורה כתורת ארץ ישראל.

למרבה הצער, לא זכינו שמדינת ישראל תהיה מדינת ה', ולעניי כל העולם הרואה במדינת ישראל את מדינת היהודים - מערכת חוקיה אינם חוקי התורה, וחלק מערכי התורה נרמסים בריש גלי. בשעה שמתנהלת שטיפת מוח כאילו יש כפייה דתית, נשטפת ארץ ישראל בגל של חילוניות והעדר אמונה. מערכת החינוך הרשמית של מדינת ישראל מתכחשת במודע לכל דבר שריח יהדות ותורת ישראל נודף ממנו עד כי הבורות בקרב הדורות הצעירים הולכת ומעמיקה. גדל כאן דור שלא ידע את יוסף וכפי שכתב ברל כצנלסון: "כי דור בדור ימרו, זה מדרך הטבע, אך שדור לא יכיר את קודמו זו הקללה של הדור שלנו, הלא ידע את יוסף מגיע למנושה ואפרים, והרי עם שאין לו עבר אין לו עתיד" (כל כתיבי ברל, כרך ז' מאמר "קודמי קודמנו"). במבט לעתיד, אנו בשעת בירור, צירוף וליבון, ובשעה שרבים מתרחקים משורשי יהדות עד כי לא ניתן לראות שום זכר של יהדות ביסודות חייהם, רבים אחרים מאמצים מחדש את עקרונותיה.

יש לזכור את שאמר אחד העם לחיים נחמן ביאליק. כשאמר האחרון לראשון כי "לפעמים יש חשק להתעטף בטלית ולהתעטף בתפילין ולהתערב בין האנשים שעוד מקיימים מצוות אלה". אמר לו אחד העם: "אם זה רצון לבך עשה מה שלבך מצווה לך. הדליקו עוד פעם את אש הקודש. אם תכבה אש הקודש יעזבו כל הצעירים. מה להם כאן ומי להם כאן בלי אש הקודש" (חיים נחמן ביאליק, דברים שבעל פה).

הרב מאיר הירשמן: "למרות הגישה האמביוולנטית כלפי המדינה ומוסדותיה, בגין חילוניותה המוצהרת, **מדינת ישראל נתפסת בעיני, אם לא כאחתלתא דגאולה של ממש, כחינוך אלוקי לעם ישראל** - ביטוי המיוחס ל"חזון איש" - נס הצלה מופלא כנאמר בחזון הנביא עובדיה: "ובהר ציון תהיה פליטה" ומימוש חזון קיבוץ הגלויות. מרנין את הלב לראות את רחובות ירושלים ושאר ערי ישראל מלאים ילדים וילדות המשחקים ברחובות, לצד זקנים וזקנות מכל הגלויות, בני בית במולדתם ההיסטורית.

מדינת ישראל - באמצעות צה"ל בו משרתים במסירות מיטב בניה - ושאר מערכות השלטון האזרחיות, מאפשרת קיום חיים יהודיים בכלל וחיי תורה ומצוות בפרט, בצורה וברמה ללא אח ורע בשום מקום בעולם, וידידותי ככל שיהיה כלפי יהודים.

הזכות להיות חלק ממהלך היסטורי זה, אינה מובנת מאליה. היא מחייבת אותי כאדם מאמין לעשות הכול להיות ראוי למשימה היסטורית ייחודית זו, לחתור לשילוב החברה החרדית בחברה הכללית ולנשיאה בנטל המתחייבת מכך, תוך כדי שמירה על מאפייניה הייחודיים. לכבד כל אדם באשר הוא, לפרוס לרעב לחם ולהאהיב שם שמים על הכול 'כי מציון תצא תורה'".

לסיכום: לית מאן דפליג שמדינת ישראל המתחדשת היא ההישג הגדול ביותר של העם היהודי לדורותיו. שאיפתו של העם במהלך השנים להיות עם בן חורין בארצו - מתגשמת. אמונתו של העם בכל הדורות בשיבתו לארץ הורתו ניצחה את כל הספקות שהיו בדרך. חזון נביאי ישראל מתגשם כמאמר הנביא: "הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר הלכו שם. וקיבצתי אותם מסיבי והבאתי אותם אל אדמתם" (יחזקאל ל"ז, כ"א).